

Valtioneuvoston asetus maatalouden rakennetuesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman (jäljempänä *CAP-suunnitelma*) toimeenpano alkaa 1.1.2023. Se kytkeytyy Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen vuosiksi 2023—2027. Komissio hyväksyi CAP-suunnitelman 31.8.2022 täytäntöönpanopäätöksellään.

Edellä mainittu uudistus toimeenpannaan kansallisella lainsäädännöllä ja kolmella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella, joista kahdessa ovat säännökset maatalouden rakennetukijärjestelmää koskien. Nämä ovat ns. suunnitelma-asetus ja ns. horisontaaliasetus. Suunnitelma-asetus on jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115. Horisontaaliasetus on yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2116.

Komissiolle annettiin toimivalta antaa alempiasteisia delegoituja ja täytäntöönpanoasetuksia edellä mainittuihin asetuksiin liittyen. Näistä merkittävimpiä ovat:

- komission delegoitu asetus (EU) 2022/126 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 täydentämisestä lisävaatimuksilla erälle tukitoimityypeille, jotka jäsenvaltiot täsmentävät mainitun asetuksen mukaisissa, vuosia 2023–2027 koskevissa YMP:n strategiasuunnitelmissaan, sekä säännöillä, jotka koskevat hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa toimenpidevaatimuksessa (GAEC-toimenpidevaatimus) 1 mainittua osuutta;
- komission delegoitu asetus (EU) 2022/127 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä maksajavirastoja ja muita elimiä, varainhoitoa, tilien tarkastamista ja hyväksymistä, vakuuksia sekä euron käyttöä koskevien sääntöjen osalta (ns. maksajavirastoasetus)
- komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/128 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen ja hyväksymisen, tarkastusten, vakuuksien ja avoimuuden osalta (ns. varainhoitoasetus).

Maatilan rakennetuen perusedellytyksistä säädetään suunnitelma-asetuksen 73 artiklassa (Investoinnit) ja 75 artiklassa (Nuorten viljelijöiden ja uusien viljelijöiden tilanpidon aloittaminen ja maaseu-

dun yritystoiminnan käynnistäminen). CAP-suunnitelma toimeenpannaan maatalouden rakennetuista annetulla lailla (1476/2007, jäljempänä *rakennetukilaki*), jossa säädetään kansallisesti maatalan investointituen, jäljempänä *investointituki*, ja nuoren viljelijän aloitustuen, jäljempänä *aloitustuki*, myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä ja ehdoista EU-lainsäädännön asettamissa rajoissa. Rakennetukilain muutoslaki (/2022) on tullut voimaan x.x.2023 (EV 165/2022 vp– HE 164/2022 vp). Rakennetukilain muutoksella maatalouden rakennetukiin liittyvä lainsäädäntö saatiin vastamaan Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen liittyvää lainsäädäntöä ja CAP-suunnitelmaa. Lisäksi ehdotettavalla asetuksella annetaan rakennetukilakia tarkentavia säännöksiä rakennetukilakiin sisältyvillä asetuksenantovaltuuksilla.

Tällä hetkellä valtioneuvoston asetustasolla säädetään maatalouden rakennetuista kahdessa eri asetuksessa. Maatalouden rakennetuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (240/2015) säädetään rakennetukilakia tarkemmin investointi- ja aloitustuessa noudatettavista ehdoista ja menettelyistä tukea myönnettäessä, maksettaessa ja seurattaessa (ns. *perusasetus*). Investointituen tukikohteista ja tuen määrästä on puolestaan säädetty maatalan investointituen kohdentamisesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (241/2015) eli ns. *kohdentamisasetuksella*. Lisäksi rakennetukilain nojalla rahoitettavien tuotantorakennusten rakentamista ohjataan tuettua rakentamista koskevilla maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla, joilla säädetään investointien hyväksyttävistä yksikkökustannuksista ja tuotannonalakohtaisista rakentamisen vähimmäisvaatimuksista.

Ehdotettu asetus olisi uusi asetus, jolla kumottaisiin samanniminen voimassa oleva asetus eli nykyinen perusasetus, vaikka perusasetuksen sisältöön verrattuna ei kuitenkaan ehdotettaisi kovinkaan paljon muutoksia. Uuden rahoituskauden alkamisen ja säädösteknisen selvyuden vuoksi on katsottu tarkoituksenmukaisemmaksi säätää kokonaan uusi asetus kuin vain muuttaa nykyistä perusasetusta.

Ehdotetulla asetuksella säädettäisiin rakennetukilakia tarkemmin nuoren viljelijän aloitustuen myöntämisestä ja maksamisesta sekä aloitus- ja investointituessa noudatettavista ehdoista ja menettelyistä. Samanaikaisesti ehdotetun asetuksen kanssa tulisi voimaan uusi kohdentamisasetus, jossa säädettäisiin tukikelpoisista investoinneista sekä investointituen muodosta ja tuen enimmäismääristä.

Rakennetukilaisissa on hyvin paljon valtuussäännöksiä valtioneuvoston asetuksen antamiseksi. Nämä valtuussäännökset ovat rakennetukilain 3 §:n 3 momentissa, 6 §:n 3 momentissa, 7 §:n 4 momentissa, 8 §:n 4 momentissa, 9 §:n 4 momentissa, 10 §:n 2 momentissa, 11 §:n 3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 13 §:n 4 momentissa, 14 §:n 5 momentissa, 15 §:n 5 momentissa, 17 §:n 4 momentissa, 18 §:n 5 momentissa, 19 §:n 4 momentissa, 20 §:n 5 momentissa, 24 §:n 4 momentissa, 27 §:n 4 momentissa, 30 §:n 2 momentissa, 35 §:n 3 momentissa, 36 §:n 5 momentissa, 38 §:n 4 momentissa, 41 §:n 2 momentissa, 52 §:n 4 momentissa ja 55 §:n 3 momentissa.

2 Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhdessä Ruokaviraston asiantuntijoiden kanssa.

3 Taloudelliset vaikutukset (Valtion talousarvion momentit 30.10.40 ja 30.10.41 sekä Maatalouden kehittämisrahasto)

Esityksen taloudelliset vaikutukset perustuvat komission 31.8.2022 hyväksymään CAP-suunnitelmaan, jota kansallisesti toimenpannaan valtiontalouden kehyspäästösten, valtion talousarvioiden sekä maatalouden kehittämisrahaston (Makera) käyttösuunnitelman mukaisten määrärahojen puitteissa. Esityksen vaikutukset syntyvät investointitukien sekä nuoren viljelijän aloitustuen rahoituksesta. Kyseiset tuet myönnetään avustuksena, korkotukena tai valtionehtakauksena taikka niiden yhdistelmänä. Lisäksi nuoren viljelijän aloitustuen yhteydessä on mahdollisuus saada kiinteistön hankintaan kohdistuva vapaus varainsiirtoveron suorittamisesta.

Nuoren viljelijän aloitusavustukset ja pääosa maatalouden investointituen avustuksista rahoitetaan CAP-suunnitelman toimeenpanoon osoitettavista varoista. CAP-suunnitelman varoista aloitus- ja investointituen avustuksiin arvioidaan käytettävän noin 528 miljoonaa euroa suunnitelmakauden aikana. Myönnettävästä tuesta 43 prosenttia on EU:n maaseuturahaston rahoitusta kansallisen rahoitusosuuden ollessa 57 prosenttia. EU korvaa jäsenvaltion menoilmoitusten perusteella toteutuneet menot, joista EU:n rahoitusosuutena saatu palautus tuloutetaan valtion talousarvioon. Valtion lopulliseksi menoksi ohjelmasta jää siten jäsenvaltion rahoitusosuus, joka maksettaisiin momentilta 30.10.40.

Kokonaan kansallisesti rahoitettavat avustukset myönnettäisiin Makera varoista. Kokonaan kansallisesti rahoitetaan osana maatalouden huoltovarmuuspakettia investointiavustuksia vaihtoehtoiisiin energialähteisiin ja muihin huoltovarmuutta edistäviin hankkeisiin, joilla edistetään maatalojen oma-varaisuutta ja vihreää siirtymää tukemalla muun muassa maatalojen energiainvestointeja sekä koneiden käyttövoimamuutoksia ja biokaasun varastointia tiloilla. Huoltovarmuuspaketissa osoitetun rahoituksen suuruus on yhteensä 28 miljoonaa euroa. Myöntövaltuudet vahvistetaan vuosittain Makeran käyttösuunnitelmissa. Makeran varoista myönnettäisiin myös kokonaan kansallisesti rahoitettavat valtionehtakaukukset. Valtionehtakausten kohteena olevien lainojen pääomaa saisi samanaikaisesti olla maksamatta enintään 240 miljoonaa euroa. Toistaiseksi valtiolle maatalouden investointien rahoittamisesta aiheutuneet takausmenot ovat olleet hyvin pieniä, joten tuloutettaessa valtionehtakauksista perittäviä maksuja rahastoon, takauksista tuloutuva määrä on ollut niistä aiheutuvia menoja suurempi. Tuettavien toimenpiteiden koon kasvaessa myös takaustappioiden riski kasvaa tulevaisuudessa. Jatkossa valtionehtakausta voitaisiin myöntää myös osana aloitustukea.

Kokonaan kansallisesti rahoitettava korkotuki myönnettäisiin talousarvion momentilta 30.10.41. Suunnitelman valmistelun yhteydessä korkotukilainan myöntämisvaltuuden määräksi on arvioitu 250 miljoonaa euroa vuodessa vuosina 2023—2027. Korkotuesta aiheutuvat menot jakautuvat pitkälle aikavälille korkotasosta riippuen. Tavoitteena tulevalla CAP-suunnitelmakaudella on rahoittaa 1 475 tuettua sukupolven- tai omistajanvaihdosta ja 9 440 tuettua investointia.

Nyt esitettävillä tukiehtojen muutoksilla ei ole suoraa vaikutusta valtion menoihin tai Makeran varojen kokonaistarpeeseen, sillä rakennetuet myönnetään valtion talousarviossa ja Makeran käyttösuunnitelmassa tarkoitukseen käytettävissä olevien varojen rajoissa. Kaikkiin hankkeisiin sovelletaan valintamenettelyä, joka varmistaa, että rahoitettavaksi tulevat ne hankkeet, jotka parhaiten vastaavat CAP-suunnitelman tavoitteita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille osoitettujen varojen rajoissa.

4 Säännöskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala

Ehdotetun 1 §:n mukaan asetusta sovellettaisiin rakennetukilain mukaisen aloitustuen ja investointituen myöntämiseen ja maksamiseen. Tuet sisältyvät CAP-suunnitelmaan. Pykälän 2 momentissa olisi informatiivinen viittaus annettavaan uuteen investointituen kohdentamisasetukseen.

2 § Valtiontukea koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen

Ehdotetun pykälän mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide täyttää CAP-suunnitelman ja sen hyväksymistä tai muuttamista koskevan komission päätöksen ehdot. Komissio hyväksyi 31.8.2022 Suomen CAP-suunnitelman. CAP-suunnitelmaa edelsi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020.

Nykyisen perusasetuksen vastaavan pykälän 2 momentissa säädetty ns. deggendorf-ehto on 1.1.2023 alkaen säädettyinä rakennetukilain 14 b §:n 1 momentin 4 kohdassa. Tästä johtuen sitä ei enää sisällytetä ehdotettuun asetukseen. Ehdon mukaan sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintää koskevan perintämääräyksen olemassaolo estää tuen myöntämisen.

3 § Tuettavat investoinnit

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin CAP-suunnitelman mukaan tuettavista investoinneista. Tuettavat investoinnit jaettaisiin 3 §:ssä CAP-suunnitelman mukaisesti neljään alatoimenpiteeseen:

- 1) investoinnit maatalojen kilpailukyvyyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen;
- 2) ympäristön tilaa ja kestävä tuotantotapaa edistävät investoinnit;
- 3) maatalojen energiainvestoinnit;
- 4) eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta edistävät investoinnit.

Uudella kohdentamisasetuksella edellä selvitetyn ryhmittelyn mukaisesti säädettäisiin puolestaan niistä maatalouden harjoittamiseen liittyvistä erilaisista investoinneista, joita tuettaisiin investointituella.

4 § Määräysvalta yrityksessä

Rakennetukilain 8 §:n mukaan tuen hakijan ollessa yhteisö, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää tuen saajan ikää ja ammattitaitoa koskevat vaatimukset. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin määräysvalan muodostumisesta eri yritysmuodoissa vastaavalla tavalla kuin edeltävän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman aikana.

5 § Ammattitaito

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin ammattitaidosta suurelta osin vastaavalla tavalla kuin edeltävän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman aikana. Rakennetukilain 8 §:n 2 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on tuen kohteena olevaa yritystoimintaa

koskeva riittävä ammattitaito. Tätä edellytettäisiin aloitustuessa ja rakennetukilain muutoksella jatkossa kuitenkin investointituen osalta vain edellä mainituissa investoinneissa maatilojen kilpailukyvyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen.

Tuen kohteena olevaa yritystoimintaa koskevana riittävänä ammattitaitona pidettäisiin nykykäytäntöä vastaten ehdotetun asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan sekä investointituen että aloitustuen osalta tuen kohteena olevan yritystoiminnan harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukaista vähintään toisen asteen luonnonvara-alan tutkintoa. Sekä investointi- että aloitustuen osalta hyväksyttäisiin myös kolmen vuoden työkokemus ja sen lisäksi hankittu tuen kohteena olevan yritystoiminnan harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukainen ehdotetun pykälän 2 ja 3 momentissa säädetty koulutus.

Ehdotettuun pykälään verrattuna nykyiseen perusasetukseen ei enää sisältyisi säännöstä siitä, että ammattitaito voidaan osoittaa myös oppisopimuskoulutuksella tai näyttötutkinnolla. Oppisopimuskoulutus ja näyttötutkinnot ovat tapoja suorittaa tutkintoja tai tutkinnonosia. Nykyinen käytäntö vuoden 2018 opintouudistuksen jälkeen on, että erillisiä näyttötutkintoja ei enää ole. Siten pykälään ehdotettu sääntely kattaa myös oppisopimuskoulutuksen ja näyttötutkinnon avulla hankitun osaamisen tai ammattitaidon.

6 § Maatilan sijainti

Pykälässä säädettäisiin nykyistä perusasetusta vastaavasti siitä, minkä kunnan alueella maatilan katsotaan sijaitsevan.

7 § Maatilan tuotanto-olosuhteita koskeva selvitys

Rakennetukilain 12 §:n 1 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevalla maatilalla noudatetaan sellaisia asianomaista tuotannonalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan Euroopan unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön. Hakijalta voidaan edellyttää selvitystä vaatimusten noudattamisesta. Ehdotetun pykälän mukaan rakennetukilain 12 §:ssä tarkoitettujen vaatimusten noudattaminen voidaan todeta viranomaisten suorittamien tarkastusten tai valvontojen perusteella, viranomaisien päätösten perusteella, hakijan esittämän selvityksen perusteella tai maatilakäynnin perusteella. Ehdotettu pykälä on sisällöltään sama kuin nykyisen perusasetuksen vastaava pykälä.

8 § Maatalousyrittäjien taloudellinen asema

Rakennetukilain 10 §:n 1 momentin mukaan tuen kohteena olevalla yritystoiminnalla tulee olla edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Ehdotetun pykälän mukaan yritystoiminnan edellytyksiä arvioitaessa otetaan huomioon tuen kohteena olevan yritystoiminnan kannattavuus ja vakavaraisuus, hakijan maksuvalmius sekä tuotteiden ja palvelujen markkinointimahdollisuudet. Ehdotettu pykälä on sisällöltään sama kuin nykyisen perusasetuksen vastaavan pykälän 1 momentti.

Voimassa olevan perusasetuksen vastaavan pykälän 2 momentissa on säädetty vaikeuksissa olevista yrityksistä, joille tukea ei myönnetä. Tämä ehto on 1.1.2023 alkaen säädettyinä rakennetukilain 14 b §:n 1 momentin 5 kohdassa. Tästä johtuen sitä ei enää sisällytetä ehdotettuun asetukseen.

9 § Yrittäjätulon vähimmäismäärä

Ehdotetun pykälän mukaisten yrittäjätulon määrien asettamisen tarkoituksena on nykyisen perusasetuksen tavoin kohdentaa tuki maatalouden rakennekehityksen tavoitteita parhaiten edistävien maatalousyritysten kehittämiseen.

Yritystoiminnan kannattavuuden edellytyksiä arvioitaessa tarkasteltaisiin jatkossakin vain maataloudesta saatavan yrittäjätulon määrää. Tämä johtuen siitä, että rakennetuki voi kohdistua vain maatalouteen. Perusasetusta vastaten yrittäjätulossa sovellettaisiin mallia, jossa investointituessa ja korkeammassa aloitustuessa edellytettäisiin korkeampaa vuotuista yrittäjätuloa (25 000 €) kuin alemmassa aloitustuessa (15 000 €). Samoin yrittäjätulon tulisi edelleen täytyä aloitustuessa viimeistään tuen myöntämivuotta seuraavana kolmantena kalenterivuonna ja investointituessa viimeistään viidentenä kalenterivuonna. Ehdotetun asetuksen 3 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa maatilojen kilpailukyvyyn kehittämisen ja tilojen nykyaikaistamisen investoinneissa edellytetään ehdotetun asetuksen 18 §:n mukaisesti liiketoimintasuunnitelmaa, jonka perusteella yrittäjätulon tarkastelu tehtäisiin.

Perusasetukseen verrattuna maatalouden yrittäjätulon 400 000 euron enimmäismäärästä ei enää säädettäisi. Nykyinen EU-lainsäädäntö ei edellytä enimmäismäärän asettamista ja siitä ei muutoinkaan katsota tarkoituksenmukaiseksi jatkossa säätää. Aloitustuen enimmäismäärästä säädettäisiin ehdotetun asetuksen 15 §:ssä.

10 § Yrittäjätulon laskeminen

Maatalouden yrittäjätulon laskenta ja poistoprosentit pidettäisiin nykyisen perusasetuksen sisältöisenä. Myös avustuksen huomioon ottamisessa yrittäjätulon laskennassa noudatettaisiin perusasetuksen käytäntöä, jossa haettu ja hakijalle aiemmin myönnetty investointiavustus otettaisiin huomioon investoinnin hankintamenon vähennyksenä siten, että poistojen määrä lasketaan avustuksella vähennetyistä hankintamenosta.

11 § Tuettavien toimenpiteiden valinta

Ehdotetun pykälän mukaan tuettavia toimenpiteitä valittaessa noudatettaisiin CAP-suunnitelman ja rakennetukilain 15 §:n mukaisia valintaperusteita. Investointituen osalta rakennetukilain 15 §:n 2 momentissa säädetään tuettavien toimenpiteiden valinnasta ja nämä perustuvat CAP-suunnitelmassa esitettyihin muotoiluihin. Mainitun 2 momentin mukaan jos hakemus koskee maatilan investointitukea, tuettavien toimenpiteiden valinnassa on otettava huomioon: 1) toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan yrityksen talouteen ja kilpailukykyyn; 2) toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan maatilan tuotanto-olosuhteisiin työympäristön ja eläinten hyvinvoinnin sekä luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristön ja ilmaston kannalta.

Yhteinen ojitusinvestointi sisältyisi jatkossa maatilan investointitukeen. Tästä johtuen edellä selvitettyjä rakennetukilain 15 §:n 2 momentin valintaperusteita arvioitaessa tarkastellaan myös näiden yhteisöjen ja ryhmittymien osakkaiden tai jäsenten yritystoimintaa.

12 § Hakuaika

Rakennetukilain 30 §:n mukaan tuen hakemiselle voidaan asettaa hakuaika tai, jos sitä ei aseteta, hakemukset voidaan ratkaista tukijaksoittain. Ehdotetun pykälän mukaan rakennetuissa ei asetettaisi hakuaikoja, vaan haku olisi jatkuvaa ja hakemukset ratkaistaisiin tukijaksoittain. Tukijaksoittain rat-

kaiseminen tarkoittaa sitä, että hakemuksia otetaan vastaan jatkuvasti, mutta niihin annetaan myönteiset tai kielteiset päätökset siten, että tiettyinä ajanjaksona vireille tulleet hakemukset vertaillaan keskenään ja rahoitettavat hakemukset valitaan niistä valintaperusteiden mukaisesti. Varat päätöksentekoa varten osoitettaisiin ELY-keskusten käyttöön maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä rakennetukilain 64 §:n nojalla.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin tukijaksojen vuosittaiset ajankohdat. Tuen hakijat ja tukijärjestelmän käytännön toimeenpanoon osallistuvat tahot voisivat nykykäytännön mukaisesti jatkossakin ennakoida, milloin tukipäätökset tehdään. Tukijaksot olisivat jatkossa aloitustuelle ja investointituelle samat, jotka olisivat samat kuin tällä hetkellä on säädetty perusasetuksessa investointituelle.

13 § Eräät aloitustuen myöntämisen edellytykset

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maatalouden yrittäjätulon tarkastelusta, kun tukea myönnetään useammalle luonnolliselle henkilölle tai yhteisesti puolisoille. Kunkin hakijan osuutta vastaavan osan maatilasta tulisi yksinään täyttää 9 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu yrittäjätuloa koskeva edellytys, kuitenkin puolisoiden osalta tarkastelu tehtäisiin siten, että puolisoiden yrittäjätulon yhdessä olisi täytettävä yrittäjätuloa koskeva edellytys. Puolisolla tarkoitettaisiin eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain (/2022) 2 §:n 3) kohdan mukaisesti viljelijän aviopuolisoa ja avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä, tuloverolain (1535/1992) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuja henkilöä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin puolisoille myönnettävästä aloitustuesta. Jos puoliset olisivat hakijoina yhdessä omistamansa tilan osalta, kyseiselle tilalle myönnettäisiin vain yksi aloitustuki. Tämä olisi muutos nykyiseen perusasetukseen. Muutosta pidetään tarkoituksenmukaisena, koska yrittäjätulon laskennan osalta puolisoiden yrittäjätulon yhdessä olisi täytettävä yrittäjätuloa koskeva edellytys. Jos taas tukea myönnetään useammalle luonnolliselle henkilölle kuin puolisoille, kunkin hakijan osuutta vastaavan osan maatilasta tulisi yksinään täyttää yrittäjätulovaatimus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisestä 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa silloin, kun oikeus tukeen siirretään toiminnan yhtiöittämissä yhteydessä. Ehdotettu sääntely vastaisi edellä ja jäljempänä selvitettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta sisällöllisesti perusasetusta.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan säädettäväksi muutoin perusasetuksen vastaavan säännöksen mukaisena, mutta siitä poistettaisiin seuraava virke: Aloitustuki voidaan kuitenkin myöntää, jos tuen saaja on luopunut jo myönnetystä tuesta eikä tuen maksamista ole aloitettu tai lainaa nostettu.

Maatalouden rakennetukilain 14 b §:n (Tuen myöntämisen rajoitukset), joka tulee voimaan 1.1.2023, 1 momentin 2 kohdan mukaan laissa tarkoitettua tukea ei voida myöntää, jos tuen myöntämisen edellytykset on luotu keinotekoisesti, tämän lain tavoitteiden vastaisesti ja järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää tuen myöntämistä koskevia säännöksiä oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi. Jos tuen hakijalle on jo myönnetty nuoren viljelijän tuki, ja tuen hakija esimerkiksi EU:n rahoituskauden alkaessa hakisi samaa tukea uudelleen korkeampien tukiprosenttien vuoksi, tämä ei ole edellä mainitun säännöksen mukaan mahdollista.

Poistettavan virkkeen sisältö on ollut myös ilmeisen epäselvä, koska sitä on sovellettu eri tavoin eri ELY-keskuksissa. Osassa tuki on evätty, jos on jo aiemmin myönnetty nuoren viljelijän tuki, osassa

on sallittu uuden tuen hakeminen. Nykyisen soveltamisen ei voida katsoa edistävän tuen hakijoiden tasapuolista kohtelua eri ELY-keskuksissa. Myös hallinnon kannalta nykyinen epäselvä säännös on vaikuttanut määrärahojen käytön arviointiin, kun jo myönnettyjä tukia onkin poistunut määräraha-tarpeesta.

14 § Tilanpidon aloittaminen

Rakennetukilain 13 §:n mukaan nuoren viljelijän aloitustukea voidaan myöntää, jos tukea on haettu 24 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta. Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin siitä, milloin tilanpito katsottaisiin aloitetuksi. Tällöin tarkastellaan sitä, milloin hakija ryhtyy päävastuullisena maatalousyrittäjänä harjoittamaan maataloutta. Edellisen lisäksi myös on otettava huomioon, milloin maataloudesta saatavan vuotuisen yrittäjätulon määräksi muodostuu liiketoimintasuunnitelman perusteella vähintään 12 000 euroa. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman aikana.

Jos hakija ryhtyy harjoittamaan maataloutta luonnollisena henkilönä yksin, päävastuullisen maatalousyrittäjän osoittaminen ei muodostu ongelmalliseksi. Silloin, kun hakija harjoittaa maataloutta yhdessä muiden luonnollisten henkilöiden kanssa tai yhteisömuodossa, päävastuullisen maatalousyrittäjän määrittelyssä tarkastellaan tosiasiallista määräysvaltaa ja vastuuta yritystoiminnasta. Jos tukihakemus on jätetty oikeushenkilön omistamaa tilaa koskien, niin nuoren viljelijän määritelmän täyttävällä viljelijällä olisi oltava tosiasiallinen ja jatkuva päättänytäältä oikeushenkilön toiminnan johtamiseen, etuihin ja taloudellisiin riskeihin liittyvien päätösten osalta.

Ehdotetun pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin siitä, milloin tilanpito katsotaan aloitetuksi, kun maatila saadaan perinnönjaossa, osituksella tai testamentilla tai maatilan hallinta siirtyy saantoa myöhemmin.

15 § Aloitustuen määrä

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin aloitustuen enimmäismäärästä, joka on määritelty myös CAP-suunnitelmassa. Aloitustuen enimmäismäärä määräytyisi liiketoimintasuunnitelman perusteella saavutettavan vuosittaisen maatalouden yrittäjätulon perusteella, josta säädettäisiin ehdotetussa 9 §:ssä. Ehdotetussa 15 §:n 1 momentissa säädettäisiin niin sanotun korkeamman aloitustuen avustuksen määrästä (40 000 euroa) sekä korkotuen (enintään 35 000 euroa) ja aloitustukeen liittyvän varainsiirtoverovapauden enimmäismäärästä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niin sanotun alemman aloitustuen määrästä. Kahden tukitason tavoitteena olisi mahdollistaa aloitustuki myös pienemmille tiloille. Pykälän 3 momentissa viitattaisiin varainsiirtoveron huomioon ottamisesta aloitustuen määrässä. Tästä säädettäisiin ehdotetun 28 §:n 2 momentissa, jossa säädettäisiin tuen tai etuuden vähentämisestä korkotuesta tai avustuksesta vastaavalla tavalla kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana.

16 § Aloitustukeen liittyvä korkotukilain

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin aloitustuen korkotukilainan enimmäismäärästä. Aloitustukeen sisältyvällä korkotuella tuetun lainan määrä saisi olla enintään 80 prosenttia ehdotetun asetuksen 17 §:ssä tarkoitetuista hyväksyttävistä kustannuksista. Ehdotetun 16 §:n 1 kohdan mukaan korkotukilainaa maatilan tai maatalousirtaimiston hankintaan voitaisiin myöntää yhteensä enintään 250 000 euroa 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua tukea myönnettäessä. Viimeksi mainittu tarkoittaa niin sanottua korkeampaa aloitustukea. Vastaavasti pykälän 2 kohdan mukaan korkotukilainaa maatilan tai

maatalousirtaimiston hankintaan voitaisiin myöntää yhteensä enintään 170 000 euroa 15 §:n 2 momentissa tarkoitettua niin sanottua alemmaa aloitustukea myönnettäessä. Euromääriä ehdotetaan korotettavaksi nykyisistä 230 000 ja 150 000 eurosta kustannusten kohoamisen johdosta.

17 § Hyväksyttävät kustannukset myönnettäessä aloitustuki korkotukena

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014—2020 ja perusasetuksen sisältöä vastaten niistä kustannuksista tilanpidon aloittamisessa, joihin aloitustuen korkotukea voidaan myöntää.

18 § Liiketoimintasuunnitelmaa edellyttävät investoinnit

Edellä selvitettyissä EU:n asetuksissa ei edellytetä liiketoimintasuunnitelmaa investointituen myöntämisen edellytyksenä. CAP-suunnitelmassa investoinnit, kuten edellä on 3 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa selvitetty, jaettu neljään alatoimenpiteeseen. Näistä alatoimenpiteistä maatilojen kilpailukyyn kehittämiseen ja tilojen nykyaikaistamiseen myönnettävissä investoinneissa on CAP-suunnitelmassa edellytetty liiketoimintasuunnitelmaa. Tästä edellytyksestä säädettäisiin ehdotetussa 18 §:ssä.

19 § Tuettavaa investointia koskevat yleiset edellytykset

Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin investoinnin hyväksyttävistä enimmäiskustannuksista sisällöllisesti vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan hyväksyttävät enimmäiskustannukset voisivat vaihdella maan eri osissa rakentamisen kustannusten mahdollisten eroavaisuuksien vuoksi. Lisäksi 2 momentin mukaan hyväksyttävien enimmäiskustannusten olisi perustuttava tuen hakuajankohdan kustannustason. Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin investointikokonaisuudesta ja investoinnin pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan määräytyvästä tukitasosta.

20 § Investointituen ulkopuolelle jäävät kustannukset

Ehdotetun 20 §:n 1—5 kohdassa on säädetty kustannuksista, jotka eivät oikeuta investointitukeen maatalouden rakennetukia koskevassa EU-lainsäädännössä säädetyn lisäksi. Kyseiset kustannukset ovat olleet tukikelvottomia myös Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana. Investointitukea ei maksettaisi kustannuksista, jotka aiheutuvat esimerkiksi käytettyjen koneiden tai laitteiden taikka traktorin tai pienkuormaajan hankinnasta. Investointituen ulkopuolelle olisi edellä mainituilla rajauksilla tarkoitus sulkea sellaiset kohteet, jotka ovat helposti käytettävissä muuhunkin kuin maataloustoimintaan. Myöskään esimerkiksi hakijan itsensä suorittamasta kuljuksesta, viranomaisluvista, liittymämaksuista tai vastaavista kuluista ei maksettaisi investointitukea.

EU-tasolla asiasta säädetään suunnitelma-asetuksen 73 artiklassa (Investoinnit). Artiklan 3. kohdan mukaan jäsenvaltioiden on laadittava luettelo tukeen kelpaamattomista investoinneista ja menoluokista, mukaan lukien vähintään seuraavat:

- a) maatalouden tuotanto-oikeuksien hankinta;
- b) tukioikeuksien hankinta;
- c) maan hankinta määrällä, joka ylittää kymmenen prosenttia kyseisen toimen tukikelpoisten menojen kokonaismäärästä, lukuun ottamatta maan hankintaa ympäristön säilyttämiseksi ja runsashiilisen maaperän suojelemiseksi sekä nuorten viljelijöiden tekemää maan hankintaa rahoitusvälineitä käyttämällä; rahoitusvälineiden tapauksessa kyseistä kattoa sovelletaan lopulliselle vastaanottajalle

maksettuihin tukikelpoisiin julkisiin menoihin tai vakuuksien osalta kohteena olevan lainan määrään;

d) eläinten hankinta ja yksivuotisten kasvien hankinta ja tällaisten kasvien istutus (kirjoittajan huomautus: kohta jatkuu luettelolla, joka ei koske CAP-suunnitelman mukaista maatalan investointitukea);

e) lainojen korot, paitsi korkotuen tai vakuuspalkkiohyvityksen muodossa myönnettyjen avustusten osalta.

Kyseisen 73 artiklan 3 kohdan f-alakohta (laajamittaisiin infrastruktuureihin tehtävät investoinnit) ja g-alakohta (metsitykseen tehtävät investoinnit) eivät sisälly CAP-suunnitelman investointitukeen.

21 § Hyväksyttävät kustannukset osamaksukaupassa

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin osamaksukaupalla hankittavan omaisuuden kustannusten hyväksyttävyydestä. Osamaksukaupasta aiheutuneen menon todennettavuudesta säädettäisiin ehdotetun asetuksen 38 §:n 3 momentissa. Pykälä olisi vastaava kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana.

22 § Omat tuotantopanokset

Yksityiseen rahoitukseen hyväksyttävät omat tuotantopanokset olisivat samat kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana. Yksityisenä rahoituksena hyväksyttäisiin edelleen siten oman puutavaran tai maa-aineksen käyttö, tuen saajan tekemä työ ja korkotukilainan pääoma. Oman työn arvoon liittyviin euromääriin tehtäisiin tarkistukset johtuen niiden määrittämisestä jo kahdeksan vuotta sitten. Oman työn arvona olisi jatkossa 20 euroa työntekijätunnilta sisältäen pienkoneiden käytön nykyisen ollessa 15 euroa. Jos työ tehdään käyttäen traktoria tai muuta vastaavaa työkonetta, työn arvo olisi jatkossa 40 euroa tunnilta henkilötyön lisäksi nykyisen ollessa 30 euroa. Tavoitteena on, että euromääriä ei tarvitsisi muuttaa alkavalla rahoituskaudella.

23 § Investoinnin aloittaminen

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin siitä, milloin investointi katsottaisiin aloitetuksi. Pykälä olisi sisällöllisesti vastaava kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana.

24 §. Rakennussuunnitelma

Rakennetukilain 13 §:n 4 momentin mukaan jos tuettavaan toimenpiteeseen sisältyy rakentamisinvestointi, hakijan on lisäksi esitettävä rakentamista koskeva suunnitelma, josta käy ilmi rakentamisinvestoinnin toimivuus, tarkoituksenmukaisuus ja ympäristöön sopivuus. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin rakennussuunnitelmasta sisällöllisesti vastaavalla tavalla kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana.

Suunnitelmaan olisi liitettävä seuraavat riittävän yksityiskohtaiset asiakirjat: 1) pääpiirustukset, 2) erikoissuunnitelmat, jos niillä on merkitystä rakennuksen toimivuutta ja hyväksyttäviä kustannuksia arvioitaessa, 3) rakennusselostus ja 4) rakennusselostukseen perustuva rakennusosakohtainen kustannusarvio tai -laskelma. Lisäksi edellytettäisiin, että rakentamista koskevan suunnitelman yksityiskohtaisuuden ja laajuuden olisi oltava asianmukaisessa suhteessa hankkeen laajuuteen ja kokonaiskustannuksiin. Suunnitelmassa olisi lisäksi esitettävä selvitys toiminnan laajentamismahdollisuuksista sekä, jos kyse on uudisrakentamisesta, selvitys korvattavan rakennuksen jatkokäytöstä.

25 § Salaojitusta koskeva suunnitelma

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin salaojituksessa edellytetyn suunnitelman vähimmäissisällöstä. Pykälän sisältö olisi vastaava kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana.

26 § Yhteinen ojitusinvestointi ja yhteistä ojitusinvestointia koskeva suunnitelma

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin yhteisestä ojitusinvestoinnista. Pykälän 1 momentilla määriteltäisiin yhteisen ojitusinvestoinnin tuen kohteena oleva peruskuivatustoiminta ja mitä sillä vakiintuneesti tarkoitetaan. Momentin listauksella ei ole tarkoitus rajata peruskuivatuksen määritelmän ulkopuolelle mitään peruskuivatukseksi laskettavia toimenpiteitä. Momentissa on erikseen maininta, että peruskuivatusta voidaan toteuttaa myös hyödyntäen erilaisia luonnonmukaisia suunnitteluratkaisuja taikka muita vastaavia ratkaisuja tai rakennelmia. Luonnonmukaisilla suunnitteluratkaisuilla pyritään ojituksen haittojen estämiseen tai vähentämiseen, luonnon monimuotoisuuden parantamiseen sekä myös tasaamaan vesimäärien vaihtelua, joka taas vaikuttaa esimerkiksi alapuolisen vesistön sekä ojitusalueen tulvimiseen, kuivuuteen, vedenlaatuun ja uomien eroosioon. Tuettavien peruskuivatustoimenpiteiden haittojen vähentäminen ja myönteiset vaikutukset ympäristöön ovat tärkeitä, koska rakennetukilain 13 §:n 4 momentin mukaan tuettavan yhteisen ojitusinvestoinnin on edistettävä ympäristön tilaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin CAP-suunnitelman mukaisesti millaiset yhteiset ojitusinvestoinnit voivat olla tuettavia ympäristön tilaa ja kestävä tuotantotapaa edistäviä hankkeita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yhteistä ojitusinvestointia koskevan suunnitelman sisällöstä. Jotta vesilain mukaisella valtion valvontaviranomaisella on edellytykset rakennetukilain 13 §:n 4 momentin mukaisesti arvioida edistääkö toimenpide ympäristön tilaa, on yhteistä ojitusinvestointia koskevaan suunnitelmaan sisällytettävä vesilain (587/2011) 5 luvun 15 §:n vaatimusten lisäksi toimenpiteet hankkeelle tarkoituksenmukaisista vesiensuojelurakenteista taikka luonnonmukaisista suunnitteluratkaisuista momentin listauksen mukaisesti. Tarkoituksenmukaisuuden vaatimuksella varmistettaisiin, että jokaisen tuettavan hankkeen ympäristön tilaa edistäviä toimenpiteitä voitaisiin suunnitella ottaen huomioon hankkeen yksilölliset reunaehdot.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jolloin tuen hakijana on muu kuin vesilaisella tarkoitettu ojitusta varten perustettu vesioikeudellinen yhteisö, eli yhteinen ojitusinvestointi toteutettaisiin ns. sopimusojituksena. Tässä tapauksessa hankkeesta tulisi olla tehty yhteiseen ojitusinvestointiin osallistuvien keskinäinen sopimus, jolla sovitaan investointiin liittyvän hankkeen toteuttamisesta. Hankkeelle tulisi myös valita yksi tai useampi toimitsija. Vaatimuksilla varmistettaisiin ojitushankkeen järjestäytyminen tuen hakemista varten sekä käytännön toteuttaminen.

27 § Muu rahoitus

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin samoihin tukikelpoisiin kustannuksiin kohdistuvan kansallisen tai Euroopan unionin varoista jo myönnetyn rahoituksen ja tukihakemuksen kohteena olevaan investointiin kohdistuvan vakuutuskorvauksen huomioon ottamisesta. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana.

28 § Muuna kuin rahoituksena myönnetty valtiontuki

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana muuna kuin rahoituksena myönnetyn tuen huomioon ottamisesta. Kyseessä olisivat tuki tai etuus, joka kohdistuu samaan toimenpiteeseen kustannusten vähennyksenä, käyttöoikeutena, verovapautena tai muulla vastaavalla tavalla.

29—32 § Korkotuen määrä. Lainamuotoisen tuen tukitaso. Luottolupaus. Lainaehtojen muuttaminen

Pykälissä säädettäisiin lainaan liittyvästä tuesta sisällöllisesti vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana.

Ehdotetussa 32 §:n 1 momentissa säädettäisiin lainaehtojen muuttamisesta. Rakennetukilain 17 §:n 2 momentissa säädetään korkotuen määrästä (3 %). Kyseisen pykälän mukaan edellytetään, että lainan saaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Lainaehtojen muuttamiseen liittyen lainan marginaalin muutos ei olisi ehdotetussa 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa edellyttävä lainan ehtojen muutos. Tämä johtuen siitä, että valtion korkotukimenot eivät lisääntyisi jäljellä olevana laina-aikana tilanteessa, jossa luotonantaja ja lainansaaja sopisivat lainaan liittyvän marginaalin muutoksesta. Valtio sitoutuu aina vain tukipäättöksen mukaiseen korkotukeen ja siihen marginaalin muutos ei vaikuta.

33—36 § Valtiontakaus. Valtiontakauksen kohde ja ehdot. Valtiontakaukseen sisältyvän tuen määrä ja sen ilmoittaminen. Valtiontakauksen vastavakuus

Ehdotetuissa pykälissä säädettäisiin valtiontakauksesta sisällöllisesti jäljempänä selvitettyjä eroja lukuun ottamatta vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana. CAP-suunnitelmassa aloitustukeen sisältyy mahdollisuus myös valtiontakaukseen avustuksen ja korkotuen lisäksi. Vastaava on sisällytetty myös rakennetukilakiin. Edellisistä johtuen ehdotettuun 34 §:ään lisättäisiin aloitustukeen yhdistetty valtiontakaus lainalle. Valtiontakaukset myönnettäisiin edelleen investointituen valtiontakauksesta annetun komission päätöksen K(2011) 1321 mukaisena tukena. Komission päätös on voimassa 31.12.2025 asti ja ennen sen voimassaolon päättymistä aloitetaan valmistelu komission päätöksen voimassaolon jatkamiseksi. Valtaosa valtiontakauksesta koskevasta sääntelystä ja menettelyistä, esimerkiksi vuosittain ilmoitettavan takaukseen sisältyvän tuen määrän laskentamenetelmä, perustuu mainittuun komission päätökseen ja sen pohjana olevaan valtiontuki-ilmoitukseen N 268/2010.

Ehdotettuun 36 §:ään (Valtiontakauksen vastavakuus) tehtäisiin tekninen sanamuototarkastus johtuen siitä, että rakennetukilain 18 §:n 4 momentissa jo säädetään asetettavasta vastavakuudesta.

37 § Menon tosiasiallisuus ja lopullisuus

Pykälässä säädettäisiin menon tosiasiallisuudesta ja lopullisuudesta vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana.

38 § Menon todennettavuus

Pykälässä säädettäisiin menon todennettavuudesta vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana kuitenkin sillä eroavaisuudella, että säädettävä pykälä sisäl-

täisi uuden 2 momentin nykyiseen pykälään verrattuna. Ehdotetussa 38 §:n 3 momentissa säädettäisiin nykykäytäntöä vastaavasti osamaksukaupalla hankitun omaisuuden maksamisesta ja todentamisesta.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan, jos kyseessä on vakioitujen yksikkökustannusten perusteella maksettava tuki, tuen maksamisen ja lainan nostamisen edellytyksenä olisi, että hanketta on toteutettu hankesuunnitelman mukaisesti. Hankesuunnitelman toteuttaminen riittäisi tuen saamiseksi eikä siten toimenpiteessä aiheutuneista menoista ja toimenpiteen etenemisestä tarvitsisi tehdä erittelyä ehdotetun 1 momentin, joka vastaa nykyistä käytäntöä, mukaan.

Rakennetukilain 7 §:n 4 momentin mukaan hyväksyttävistä yksikkökustannuksista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Ministeriön asetuksella olisi tarkoitus säätää tietyissä alatoimenpiteiden investointituissa tukijärjestelmän yksinkertaistamiseksi mahdollisuudesta vakioitujen yksikkökustannusten käyttöön. Tällaisia tukia voisivat olla esimerkiksi investointituet tietyissä maatilojen kilpailukyvyyn kehittämisen ja tilojen nykyaikaistamisen investoinneissa sekä ympäristön tilaa parantavissa investoinneissa. Ulkopuolinen asiantuntijataho tekisi ministeriölle laskelmat yksikkökustannusten määristä. Näiden pohjalta ministeriö asetuksellaan antaisi säännökset vakioiduista yksikkökustannuksista.

39 § Aloitustuen maksaminen

Rakennetukilain 35 §:n muutoksen johdosta aloitustuen saaja hakee jatkossa itse maksatusta. Rakennetukilain 35 §:n 1 momentin mukaan avustusmuotoista nuoren viljelijän aloitustuen maksua haetaan käyttäen 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua verkkopalvelua. Avustus maksetaan kahtena eränä. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan, jos aloitustuki on myönnetty ennen tilanpidon aloittamista, avustuksen ensimmäisen erän maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää maksuhakemuksen yhteydessä selvityksen tilanpidon aloittamisesta.

Ehdotetun 39 §:n 1 momentin mukaan aloitustuen avustusosuus maksettaisiin kahtena saman suuruisena eränä. Pykälän toisen momentin mukaan avustuksen toisen erän maksamisen edellytyksenä olisi liiketoimintasuunnitelman toteuttaminen. Rakennetukilain 11 §:ssä säädetään liiketoimintasuunnitelma aloitustuen myöntämisen edellytykseksi. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan suunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteeseen nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa yritystoimintaa koskevat tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvio toiminnan kehityksestä. Aloitustuen avustusta haettaessa on pystyttävä osoittamaan, että liiketoimintasuunnitelmaa on toteutettu. Esimerkiksi olisi annettava selvitys tehdyistä kehittämistoimista ja yrittäjätulon kehitymisestä.

40 § Investointiavustuksen maksaminen ja korkotukilainan nostaminen

Rakennetukilain 36 ja 38 §:ssä säädetään avustusmuotoisen investointituen maksamisesta ja korkotuen kohteena olevan lainan nostamisesta. Ehdotetussa 40 §:ssä säädettäisiin investointiavustuksen maksamisen ja korkotukilainan nostoluvan hakemisesta sisällöllisesti vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 aikana lukuun ottamatta nykyisen 3 momentin sisältöä. Perusasetuksen 38 §:n 3 momentin mukaan maksettavaksi haetun avustuksen ensimmäisen ja viimeisen erän on oltava vähintään 20 prosenttia avustuksena myönnetyn tuen määrästä ja investointitukena myönnetyn korkotukilainan ensimmäisen ja viimeisen erän on oltava vähintään 20 prosenttia korkotuella tuetun lainan kokonaismäärästä. Uudeksi käytännöksi ehdotetaan, että maksetta-

vista eristä vain viimeisen erän suuruutta säänneltäisiin jatkossa. Viimeisen erän suuruus olisi edelleen 20 prosenttia. Viimeisen erän suuruuden määrittelyllä pyrittäisiin varmistamaan hankkeen loppuun saattaminen ja välttymään myös turhilta takaisinperinnöiltä.

41—49 § Hyväksyttävien kustannusten kohtuullisuus. Hankintamenettelyt. Hankintamenettelyn valinta. Hankinnasta ilmoittaminen. Maatalouden hankintailmoitus. Tarjouspyyntö. Tarjoajan ja tarjouksen valinta. Hankintaa koskeva ratkaisu. Säilytettävät hankinta-asiakirjat.

Maatalouden hankintamenettelyistä säädetään rakennetukilain 20 ja 40 a §:ssä. Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämässä julkisten hankintojen HILMA –ilmoitusjärjestelmässä on oma osio maatalouden hankintailmoituksille.

Maatalouden hankintoja koskevat ehdotetut 41—49 §:t ovat vastaavat kuin perusasetuksessa. Käytäntö ei siten muuttuisi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana voimassa olleesta käytännöstä. Vain yksi lakiviittauksen korjaus sisältyy ehdotetun 41 §:n 2 momentin 1 kohtaan, jossa julkisista hankinnoista annettu laki (348/2007) korvattaisiin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetulla lailla (1397/2016).

50 § Valtiontakauksesta perittävät maksut ja luotonantajalle suoritettava korvaus

Valtiontakauksesta perittävistä maksuista ja luotonantajalle suoritettavasta korvauksesta säädetään rakennetukilain 55 §:ssä vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana. Myös ehdotettavassa asetuksessa asiasta säädettäisiin vastaavasti kuin edellä mainitun suunnitelman aikana. Pykälään tehtäisiin vain tekninen korjaus, jolla Maaseutuviraston nimen tilalle muutettaisiin Ruokavirasto.

51 § Luottolaitoksen hyväksyminen

Luottolaitoksen hyväksymisestä ja luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta säädetään rakennetukilain 52 ja 54 §:ssä vastaavasti kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 aikana. Ehdotetussa asetuksessa säädettäisiin luottolaitoksen hyväksymisen edellytyksistä sisällöllisesti vastaavasti kuin edellä mainitun suunnitelman aikana.

52 § Korkotukilainaan liittyvän tuen seuranta

Ehdotettuun pykälään tehtäisiin perusasetukseen verrattuna vain tekninen korjaus, jolla Maaseutuviraston nimen tilalle muutettaisiin Ruokavirasto. Ehdotetussa pykälässä lueteltaisiin tiedot, jotka luotonantajan ainakin olisi toimitettava Ruokavirastolle lainaan liittyvän tuen seuraamiseksi.

5 Lausuntopalaute

XXXX

6 Voimaantulo

Ehdotettu asetusta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2023 ja sillä kumottaisiin perusasetus eli maatalouden rakennetuesta annettu valtioneuvoston asetusta (240/2015).

Ehdotettua asetusta sovellettaisiin aloitus- ja investointituen myöntämistä koskeviin hakemuksiin, jotka tulevat vireille asetuksen voimaantullessa ja sen jälkeen. Asetuksen voimaan tullessa voimassa

olleita säännöksiä sovellettaisiin tukiin, jotka on myönnetty ennen ehdotetun asetuksen voimaantuloa.

Rahoituskaudella 2023—2027 toteutettavan rakennetukijärjestelmän toimeenpano aloitettaisiin ehdotettavan asetuksen tullessa voimaan. CAP-suunnitelman mukaisten rakennetukien hakeminen, myöntäminen ja maksaminen aloitettaisiin mahdollisimman pian asetuksen voimaantulon jälkeen tukien hakemisessa ja hallinnoinnissa käytettävään Hyrrä-tietojärjestelmään tehtävien muutosten valmistumisen aikataulutuksen mukaisesti.

Aloitus- ja investointituen 12 §:ssä tarkoitetut tukijaksot olisivat poikkeavat vuonna 2023. Tämän vuoksi näiden tukien mainitussa pykälässä tarkoitettu tukijakso poikkeaisi 12 §:ssä säädetystä vuonna 2023.

7 Laintarkastus

Asetusehdotus